

YLÄSÄLI

2017 4 Tervehdys Tukholman Suomalaiselta Adventtiseurakunnalta

YLÄSALI 2017 - 4

Tukholman Suomalaisen
Adventtiseurakunnan
uutis- ja yhteyslehti

Osoite:

YLÄSALI-lehti
Olof Palmes
gata 25, 1 tr
111 22 Stockholm

Pankkiyhteys:

Stockholms finska
adventförsamling
Plusgiro
19 46 61-5

Tiedonantoihin:
YLÄSALI-lehti

Maksut ulkomailta:

IBAN:

SE8295000099602601946615

BIC:

NDEASESS

Toimituskunta

Ari Laitinen

+358 40 7231754

Riikka Jääskeläinen
riikkajaa@hotmail.com
Sinikka Mäkivierikko
falcoprofil@gmail.com
Aram Mäkivierikko
falcoprofil@gmail.com

Toimitus & Taitto:

Sinikka Mäkivierikko

Kansikuva:

Joel Niininen

Yksityiskohta (Marian
toihveli) mosaiikista Cas-
sinon luostarissa.

Kotisivu:

www.ylasali.se

Kirjan teksti: EGO SUM A ET O (Minä olen Alfa ja Omega).
Vasemmalla: VIRGO DEI GENITRIX (Neitsyt Jumalansyntyttäjä).
Oikealla: S MARIINE ORA PRO NOBIS (Pyhä Maria, rukoile puolestamme).
Mosaiikki Cassinon luostarissa, Italiassa.

Ḥan, hon, hen – ken on Ḥerra, ken?

VIRGO DEI GENITRIX, Neitsyt Jumalansyntyttäjä. Tämän arvonimen Maria sai Efesosssa v. 431. Lieneekö sukua VENUS GENITRIXILLE, keisarillisen Rooman Äiti Venukselle, vai jollekin etäisemmälle kollegalle? Joka tapauksessa viimeistään nimitys 'taivaan kuningatar' järkyttäisi Mariaa: sitä käytettiin epäjumalista (Isthar/Astarte, Jer. 7: 18; 44:17-23). Silti kokonaiset kirkkokunnat sulkeutuvat näitä epiteettejä kantavan Marian suojelukseen. Onko Marian toihveli (kansikuva) pehmeämpi kuin Kristuksen sandaali (Joh. 1:27)? Tai 'hen'-Jeesus myötäelävämpi kuin 'han'-Jeesus? Ollakseen aiheuttamatta hierlymää (ett skav) joidenkin vähemmistöjen jumalasuhteelle Västeråsın luterilainen kirkko käytti joulun alla lehti-ilmoituksessaan Jeesus-lapsesta pronominia 'hen'. Jes. 9:5:n "Poika" ja "Väkevä Jumala" eivät sovi kirkkoon enää AD 2017?

Kun kristittyjen suuri enemmistö katsoo äidin osapelastajaksi Pojan rinnalla, ja kun toiset peräänkuuluttavat uutta, androgyyniä Vapahtajaa, Jumalan Karitsan pätevyys maailman synnin pois ottajana kyseenalaistuu (Joh.1:29).

Parannukset Raamatun evankeliumiin nousevat epäilemättä hyvästä tahdosta. Mutta onko inhimillinen välikappale tai kielellinen konstruktio Kristusta parempi tie "pyhän yhteyteen"? Senhän tuomiorovasti **Susann Senter** sanoi olevan 'hen'-pronominin valinnan tarkoitus. "Viehättäviä ja kaunopuheisia" (Olavi Rouhe: *Armoa ja totuutta*) nämä Karitsaa vastaan sotivat henget.

– SM

Kelloseppä

Milfordissa, USA:n Connecticutissa, 117 vuotta vanhan kirkon kello ei ollut toiminut yli kymmeneen vuoteen. Seurakunta nimesi valiokunnan selvittämään korjauskustannuksia. Valiokunta löysi miehen, joka tekisi työn tuhannella dollarilla. Jäsenten pohtiessa, miten rahat saataisiin hankituksi, eräs 15-vuotias poika kiipesi kirkontorniin ja tarkasti kellon. Kahdellakymmenellä sentillä poika osti tarvittavat osat ja korjasi kellon pihtien ja ölykannun avulla.

Näin on usein elämässä. Miten vähän oikeastaan tarvitaan selvittämään jokin asia. Tänäkin juhla-aikana maailma käyttää valtavia summia hankkiakseen juuri oikean joulutunnelman ja lahjat. Mutta oikeastaan kaikki, mitä tarvitaan, on tässä: ”Lapsi on syntynyt meille, poika

on annettu meille. Hän kantaa valtaa harhteillaan, hänen nimensä on Ihmeellinen neuvonantaja, Väkevä Jumala, Iankaikkinen Isä, Rauhanruhtinas” (Jes. 9:5).

Ei kai vain meilläkin ole vaara mennä mukaan tämän maailman ”joulumyllyyn?” Jos niin on, emmekö päättä, että tänä jouluna emme liity kaupallisiin riveihin. Ei tarvitse muuta kuin hiljentyä, sytyttää kynttilä ja kiittää siitä suurenmoisesta lahjasta, joka Jeesuksessa Kristuksessa on meille annettu. Silloin sielussamme alkaa soida laulu:

Kuuletko kuisketta adventtikelloin?

Ylitse metsien, niittyin ja pelloin

kiirivi hymni tää taivaallinen:

Kristus jo saapuva on.

Hän saapui kerran ja on saapuva vielä uudelleen. Tämän sanoman ympärille on suurenmoista kerääntyä vielä vuonna 2017. Ja 2018! – *Eeva-Liisa Vihermä*

KUVASINNIKA MARKKIERIKKO

- *Särähtivätkö metodistikirkon kellot ISIS:n korviin pahastikin Pakistanissa, kun terroristit hyökkäsivät täyteen kirkkoon joulukuussa 2017? Jos kaikki neljä itsemurhapommittajaa olisivat päässeet sisälle, uhreja olisi ollut satoja. Nyt ”vain” kymmenkunta, loukkaantuneita 50 (Verkkouutiset 17.12.20017).*
- *Göteborgin synagogan murhapolttoyrikyksen ei tarvittu edes kelloja. ”Ruotsi antaa juutalaisvihan tapahtua – yhä uudestaan ja uudestaan...” (Expressen (11.12.2017).*
- *Moskeijat ja minareetit Iranissa natisevat liitoksissaan. Ei hätää, sanoo Ruotsin ulkoministeri Margot Wallström. Se on vain sisäistä...*
- *Jerusalem ei löydä lepoa, vaikka lännen lähetystö (USA) aikoo sinne asettua oikein asumaan. Se uhkaa kuulemma rauhanprosessia. Voiko olematonta uhata?*
- *Rauhaa eivät Kremlin kellot kajahtele – ainakaan maan oppositiolle. Putin jatkaa till och med ∞ ?*
- *”Itävalta tanssii Putinin pillin mukaan”, sanoo AB (20.12.2017). EU:ta ei huolestuta, että Itävallan uudessa hallituksessa tahtia lyö natsitaustainen puolue. Vain Israel uhkaa boikotoida sen ministereitä kansainvälisissä yhteyksissä.*
- *Ydinaseiden laukaisunappi on aina valmiina Pohjois-Korean diktaattorin, Kim Jong-Unin, pöydällä. Trump sanoo: Minun nappini on suurempi.*
- *Mitähän muuta vanhaa uusi vuosi 2018 tuo tullessaan?*

Kenelle ovat kellot soineet vuonna 2017?

21/3 Marita Lindahl (s. 1938), Suomen ainoa Miss Maailma -tittelin voittanut (Armi Kuusela oli miss Universum). ”Olit hienoin, hienotunteisin, hienovaraisin, hyvätahtovin ihmisolento, jonka olen koskaan missään tavannut. Sinä olit kaunis, puhtaankaunis myös sisältä.” (Martti Kirsiö, puoliso. *Iltalehti* 27.6.2017)

1/4 Jevgeni Jevtusenko (s. 1932), viimeksi USA:ssa asunut venäläinen runoilija Tunnetuin runo: *Babi Jar*, kirjoitettu 33771:n Kieivissä 29-30.9.1941 teloitettujen juutalaisen muistolle (tässä muutama rivi englannista vapaasti suomennettuna):

*olen jokainen täällä teloitettu vanha mies,
kuin myös jokainen täällä murhattu lapsi. --
-- Minussa ei ole juutalaista verta, mutta --
antisemitit vierellä olen kuin juutalainen.*

9/5 Peitsa Mikola (s. 1915).

”Kaikki mikä on tapahtunut Suomessa itsenäistymisen jälkeen, on tapahtunut Peitsa Mikolan elinaikana -- sisällissota, elintarvikepula 1918, espanjantauti, Aunuksen retki [1919], Mäntsälän kapina [1932], 1930-luvun talouslama, -- talvisota, jatkosota ja Lapin sota -- sotasyllisyysoikeuskäynnit...”

(Pekka Kauppi, puhe Mikolan 100-vuotispäivänä 14.10.2015).

Tähän voitaisiin lisätä: ”yöpakkaset” 1958-1959, noottikriisi 1961, ensimmäinen öljykriisi 1973, EU, euro, ensimmäinen naispresidentti...

23/5 Roger Moore (s. 1927), ”Pyhimys”, ”James Bond”. UNICEFin hyväntahdon lähettiläs.

19/6 Annikki Tähti (s. 1929), iskelmälaulaja. ”Muistatko Monrepos'n?”, ”Balladi Olavinlinnasta”.

21/9 Liliane Bettencourt (s. 1922), maailman rikkain nainen (Forbes ranking 2016).

27/9 Hugh Hefner (s. 1926), *Playboy*-lehden perustaja. Ateisti. Haudattu Marilyn Monroen viereen.

8/10 Birgitta Ulfsson (s. 1928), näyttelijä, mm. ”Muumimamma” (filmiäni).

Kenenä haluaisit herätä ikuisuuden aamussa?

Kelloista ja kielistä

Kalliomoskeijan kello oli Krikki. Ongelmana oli, että kaupungissa oli vain kristittyjä kelloseppiä, ja heitähän ei voinut päästää muslimien pyhälle alueelle. Mutta sitten keksittiin keino: kelloseppä loitsittiin aasiksi, ja kun ”aasi” oli korjannut kellon, hänet loitsittiin jälleen ihmiseksi. Näin 1800-luvulla. Nykyisin loitsuja tai pukeutumista muslimin valepukuun ei tarvita, Tempelivuoren alueella voi toistuskosketkin liikkua, kunnan eivät rukoile tai vie sinne piirtoakaan hepreankielistä kirjoitusta (*HS* 24.12.2017*).

Onko jokin kieli niin saatainen, että sitä täytyy siksi karttaa? Tai niin pyhä, ettei sitä sen vuoksi ole lupa käyttää? Tai niin maaginen, että sitä on syytakin varoa? Sellaisenaakin hepreaa on pidetty. Itse kirjaimiin on uskottu kätkeytyvän salainen viesti, yhteys yliluonnolliseen.

Kirjassaan *I döda språks sällskap* (Kuolleiden kielten seurassa) **Ola Wikander** kertoo professorista, jolla oli tapana aloittaa klassisen heprean luentonsa sanoilla: ”Hyvät herrat, tämä on kieltä, jota Jumala puhui.” Onko osattava hepreaa, jotta voi kommunikoida Jumalan kanssa?

*) Ilkka Malmbergin reportaasi vuodelta 2000: Jerusalemissa on aina riideltä, paneteltu ja nujakoitu – varsinkin kristityt keskenään. *HS* 24.12.2017

Siinä tapauksessa vain oppineet juutalaiset olisivat voineet tehdä niin, ja senkin lähinnä kirjallisesti. Heprean virkkoaminen kirjoitusten kielestä puhekieleksi on paljolti Palestiinaan vuonna 1881 muuttaneen **Eliezer Ben Yehudan** (1858-1922) ansiota. Hän yksinkertaisesti päätti, että heidän kotonaan puhutaan vain hepreaa. Niinpä hänen pojastaan tuli ensimmäinen syntyperäisesti hepreaa äidinkielenään puhuva ihminen lähes 2000 vuoteen.

Ortodoksijuutalaiset vastustivat ankarasti pyhän kielen alentamista arkikäyttöön ja saivat jopa passitettua Yehudan vankilaankin sen vuoksi. Nykyisin heprea on (arabian ohella) Israelin virallinen kieli.

Kristittyjen piirissä pyhä kieli on ollut latina. Kun äskettäin joulukirkossa en papin ”eksoottisen” ruotsin ääntämisen vuoksi saanut sanastakaan selvää, tajusin: Tältä varmaan on tuntunut miljoonista ihmisistä latinankielistä messua kuunnellessaan. Mitä heille on jäänyt ”käteen” kirkkokäynnistään? Tunnelma?

Entä jos Jumalalla on jotakin asiallista asiaa? ”Monet kerrat ja monin tavoin Jumala muinoin *puhui...*” (Hepr. 1:1) Kun kirjallisen ja suullisen heprean keinot loppuivat,

Jumala teki uuden ”käännöksen”: ”Näinä viimeisinä aikoina hän on puhunut meille Pojassaan. -- Poika on hänen olemuksensa kuva” (Hepr. 1:2, 3).

Arabiankielistä Koraania ei sen pyhyden vuoksi saisi oikeastaan lainkaan kääntää. Raamattu taas käskee saattamaan evankeliumia kaikille ”kielille” (Ilm. 14:6). Helluntaina ihmiset, jotka olivat tulleet ”kaikkien kansojen keskuudesta”, ”kuulivat puhuttavan omaa kieltään” (Apt. 2: 5-11).

Ei ole kieltä, joka ei sopisi kaikkein pyhimmänkin asian ilmaiseeseen. Eikä niin pyhää asiaa, ettei mikä kieli tahansa kelpaisi sen sanomiseen.

Se ei sulje pois heprean, kreikan tai latinan hienouksista nauttimista. Juuri sellaisten ihmisten ansiosta, jotka niiden parissa ovat vuosisatojen aikana uurrastaneet, meillä on pääsy tietoon, joka miljoonilta ihmisiltä kautta historian on ollut kielletty. ”Näitä tietämättömyyden aikoja Jumala on sietänyt, mutta...” ei enää? Mitkä ovat ne maagiset aakkoset, joita uskonnollisesti uuslukutaidottomat ihmiset voivat ymmärtää? Miten kääntää käsitteet synty, armo, pelastus? Miten oikeasti olla ”Kristuksen kirje” maailmassa vuonna 2018? – SM

Kattokruunujen kimallus, kynttilöiden lepatus, alttaritaulun kullatut kuvat, lasimaalaukset holvikaarien kaiku – siinäkö kaikki? Siinäkö sanoma ”kaikille kansoille”?

KUVA: SINIRKA MAKKIERIKKO

KUVA: ESKO MAKIVIERIKKO

” Aila Annala Tukholman suomalaisessa adventtikirkossa syksyllä 2017. Hän uskoo vakaasti, että Raamattu on tarkoitettu kaikille ihmisille heidän tavallisessa elämässään käyttämällä kielellä. Jeesus ei arkaillut sanoa: ”Ne sanat, jotka olen teille puhunut, ovat henki ja elämä” (Joh. 6:63). Olisivatko ne sitä vähemmän tänään?

Raamattu kansalle – nyt, heti, kaikki

Kymmenen vuotta sitten alkanut **Biblica**-järjestön sponsoroima raamatunkäännöstyö on nyt tuottanut uuden ruotsinkielisen Raamatun, joka kantaa nimeä *nuBibeln* (kirj. myös *Nubibeln*). Tämä ”nyt-Raamattu” perustuu heprean-, aramean- ja kreikankielisiin alkuteksteihin. Työryhmään on kuulunut teologeja, Raamatun eri alojen tutkijoita, stilistejä ja oikolukijoita. Päävastuun on kantanut Vanhan ja Uuden Testamentin eksegeetikkaan (selitysoppiin) erikoistunut teologian kandidaatti **Aila Annala**.

– Tavoitteena on ollut mahdollisimman tarkka, alkukielelle uskollinen käännös. Myös alkutekstin tyyli on haluttu säilyttää etsimällä nykykielestä sen vivahteita vastaavat ilmaiset. Vaikeaselkoisissa kohdissa on pyritty autenttisuuteen, pitäytymään lähtötekstiin ja välttämään jonkin tietyn teologisen ennakkokäsityksen leimaamia tulkintoja. Traditio ja vakiintuneet opit ovat usein rasitteena

monissa käännöksissä.

– Kukaan kääntäjä ei ole täydellinen. Jokaisella käännöksellä on omat vahvuutensa ja heikkoutensa. Toivottavasti *nuBibelnin* täyttää paikkansa muiden joukossa. Sen tarkoitus on auttaa niin kokeneita kuin vasta-alkajiakin paremmin ymmärtämään kirjoituksia. Runsaat alaviitteet tarjoavat syventävää tietoa selaisillekin, jotka eivät vielä ole löytäneet Raamattua elävänä Sanana.

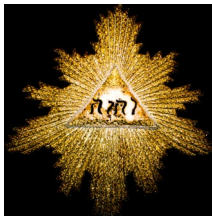
– Kieli kehittyi koko ajan. Moni käännös tuntuu vanhahtavalta yksinkertaisesti siksi, että se on vanha. Tai sitten on käytetty juhlatyyliä, jonka on ajateltu sopivan Raamatun kaltaiseen kirjaan. Mutta tutkittuani Raamattua alkukielellä olen vakuuttunut siitä, että Jumala on tarkoittanut sen sanoman välitettäväksi tavallisille ihmisille tavallisella kielellä, niin että kaikki voivat ymmärtää sen, mikä pelastuksen kannalta on välttämätöntä tietää. (Lähde: sjobergsforlag.se; A. Annala) – SM

Muuntaja-asentajia

Yli 200 vuoden ajan on **Biblica** tehnyt työtä Raamatun saatavuuden edistämiseksi. Liike aloitti vuonna 1809 nimellä **New York Bible Society** (NYBS). Vuonna 1988 nimi muutettiin maailmanlaajuista toimintaa paremmin vastaavaksi: **International Bible Society**. **Biblica**-nimeä järjestö on käyttänyt vuodesta 2009 lähtien.

Biblican sponsoroimista raamatunkäännöksistä *New International Version of Bible* (1978) on yksi englanninkielisen maailman levinneimpiä. Järjestö jakaa myös Raamattuja hotelleihin, vankiloihin, merimiehille, sotilaille, sairaaloihin ym. Digitaalinen viestintä ja internet ovat itsestäänselvä osa nykypäivän julkaisutoimintaa.

Toiminnan kannustimena on usko Sanan elämää muuttavaan voimaan.

KUVA: SINIRKA MARKKIERIKKO

”Te olette kuulleet sanotuksi... mutta minä sanon..” Jeesus noudatti juutalaista perinnettä, joka on usein pitkä ketju kommenttien-kommenttien-kommentteja. Yksi korostaa yhtä, toinen toista. Harhaoppisin on se, joka luulee tietävänsä kaiken, koko totuuden (Ilm. 3:17). Tätä erhettä vastaan on rokoite (Ilm. 3:18). Onko se pakko ottaa? Ruotsissa harkitaan rokotuspakkoa tuhkarokkoepidemiaa vastaan. Onko uskon alueella oikeus tartuttaa muita?

Mikä on totuus?

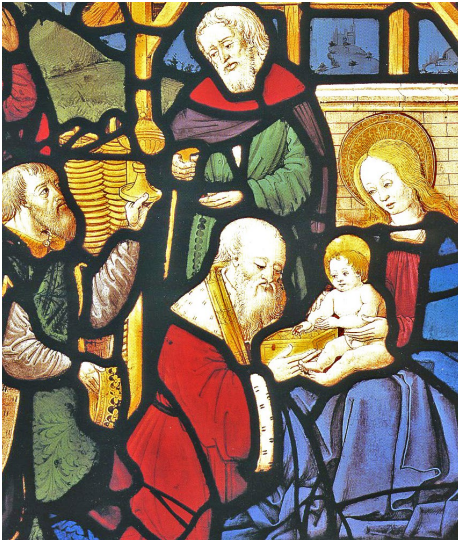
Kun **Anders Celsius** laati lämpötilaa mittaavan asteikkonsa, 0° oli se, missä vesi kiehui, 100° se, missä se jäättyi. Nykyisin 0°:ssa vesi jäätyy, 100°:ssa kiehuu. **Fahrenheit**-asteikolla taas vesi jäätyy 32° F:ssa, kiehuu 212°:F:ssa. Mikä on totuus? Vesi jäätyy ja vesi kiehuu. Miten päin ja mitä asteikkoa käytetään, on sopimuskysymys. Todellisuuden kuvaus vaihtelee, totuus pysyy.

Havaitessaan Skandinaviassa maan hitaasti nousevan merenpintaan nähden Celsius uskoi sen johtuvan veden haihtumisesta. Vähenkö vesi? Ei, vaan maa kohosi jääkauden jäljiltä. Havainto oli oikea, tulkinta väärä. Celsiusuksen kannalta väärällä tulkinnalla ei ollut merkitystä, eikä luontokaan siitä nokkiinsa ottanut.

Joskus oikea havainto, tulkinta ja toimenpiteet ovat elintärkeitä. Esimerkiksi silloin, jos valhetta rakastaneet ja noudattaneet (Ilm.22:15) ”joutuvat kadotukseen, koska he eivät ole rakastaneet totuutta, joka olisi pelastanut heidät” (2. Tess. 2:10). On tapahtunut petos.Mistä se huijari tuli (Jued. 1:4; 2 Piet. 2:1)? – *SM*

Tieto paisuttaa, kirjain kuolettaa? Ei kaikkia, ei aina

Ruotsalainen tiedemies ja astronomi, **Anders Celsius** (1701-1744), vaikutti ratkaisevasti Ruotsin kansainvälistymiseen tieteen alalla. Hänellä oli laaja ulkomaisten yhteysien verkosto. Aikalaisten mukaan hän sai ystäviä, minne ikinä menikin, ja hänet muistettiin pitkään ulkomaan kaupungeissa, joissa hän oli vierailut. Ruotsalaiset matkailijat saivat vielä 1770-luvullakin kuulla kehuja hänestä. ”Aina iloinen ja hyväntuulinen”, sanottiin. Ylityöllistyneenäkin hän ei koskaan vaikuttanut kiireiseltä, vaikka teki työnsä rivakasti. Hän oli erittäin huumorintajuinen. Mutta sekään ei auttanut tuberkuloosia vastaan. Hän kuoli 42-vuotiaana. (Lähde: Wikipedia ym) – *SM*

Freelancer -Messias

Kirjailija-muotoilija-meditaatio-ohjaaja **Kati Reijonen** sanoo kokeilleensa freelancer-uskovaisuutta (*HS* 20.12.2017). Mitä se tarkoittaneekin (sitoutumattomuutta, kausiluontoisuutta?), sana toi mieleen erään toisen freelancerin – Messiaan.

Ihmisenä Messias oli ensi hetkestä lähtien riippuvainen toisten ihmisten hyväntahtoisuudesta. Satunnaiset turistik (itämaan tietäjät) rahoittivat paon Egyptiin. Messiaan virkaa julkisesti toimittaessaan hän ei ollut minkään firman palkkalistoilla puhumattakaan että olisi saanut valtion, kunnan tai kirkon apurahoja. Taivaan valtakunnan vaalikampanjaa sponsoroivat ainoastaan yksityiset ihmiset (Luuk. 8:2, 3). Tempppelin Herralta perittiin temppelevero siinä missä muillakin (Mal.3:1; Matt. 17:24-27). Kun vielä Messiaan hautauskuluistakin vastasivat ulkopuoliset (Joh. 19:38-40), on todettava: Jumalan kaikkein keskeisinkin toiminta maan päällä oli freelance-pohjaista.

Erämaavaelluksen aikana Jumalalle olisi ollut pieni ihme antaa pyhäkkötelan kaluston sataa taivaasta. Mutta hän ei tyydy pieniin tai keskisuuriin ihmeisiin, vaan menee sieltä, missä aita on korkein – ihmismielen ja asenteiden kautta (Hagg.

1:14): tarvikkeet saatiin lahjoituksena ”jokaiselta, joka *tuntee halua antaa*” (2. Moos. 25:1-9). Tien avaaminen meren halki oli pikku juttu orjuudessa raataneen kansan *antamishalun* herättämiseen verrattuna.

Orjilla oli mistä antaa, koska Herra oli ”tehnyt egyptiläiset suosiollisiksi” israelilaisia kohtaan, niin että nämä antoivat heille ”muistolahjoina” kaikenlaisia kalleuksia.

Egyptiläisten antaminen ei perustunut pakkoon, vaan aiemmin luotuihin ystävyysuhteisiin (2 Moos. 3:21, 22; 11:2, 3; 12: 35, 36).

Salomon temppelin rakennustarpeiden suurkerääjä, Daavid, kuvaa motiivejaan seuraavasti: ”*Vilpittömin mielin olen itse antanut kaikki nämä lahjat, ja nyt saan nähdä, kuinka tänne kokoontunut kansasi iloiten ja vapaaehtoisesti antaa lahjansa*” (1 Aikak. 29:17). Materiaalia Herran temppeleä varten ei annettu noususuhdanteen ylijäämästä, vaan se koottiin ”*vaikeuksien keskellä*” (1 Aikak. 22:14). Miksi? ”Koska Jumalan temppeli on minulle *rakas*” (1. Aikak. 29:3).

Jerusalem ja temppelin jälleentekentamista Babylonian pakkosiirtolaisuuden jälkeen valtiovalta kyllä tuki taloudellisesti (Esra 1:4 ; 6:3-12; 7:13, 16-24; 9:8, 9), mutta työn tekivät vapaaehtoiset paluumuuttajat alituisten poliittisten juonittelujen, vihapuheiden ja sotilaallisen uhan keskellä (Esra 1:6; 4:6-17; 4:23, 23; 5:2-17; 6:13-16; Neh. 3:33-38; 4:1-17; 6:1-13).

Nykyiset rakentajat toimivat samoilla freelance-ehdoilla. Heille tarjotaan myös samaa bilateraalia sopimusta: ”Tuokaa täydet kymmenykset -- ja siten koetelkaa *minua*” (Mal. 3:10).

Jumala ei sano: Koetelkaa seurakuntaa, johtokuntaa, rahastonhoitajaa, pastoria, taluspäällikköä. Silloinhan antaja altistuisi jatkuvalla epävarmuudelle siitä, menevätkö lahjat oikeaan kohteeseen, käytetäänkö niitä tarkoituksenmukaisesti, ovatko priorisoinnit järkeviä jne. Hän sanoo: ”Menkää sen papin luo, joka kulloinkin on virassa” (5 Moos. 26:3). Lähestulkoonkaan kaikki papit eivät olleet

kelvollisia. Muuttiko Jumala uhrijärjestelmää sen vuoksi? Ei, sillä yksilön suhdetta Jumalaan ei ehdollistettu inhimilliseen välikappaleeseen. Organisaation puutteellisuus ei voinut riistää yksittäisen seurakuntalaisen etuoikeutta olla ”sujut” Jumalan kanssa, jos hän sydämessään osoitti lahjansa Jumalalle, teki sen oikealla mielellä ja turvautui virheettömään uhriin ja täydelliseen ylipappiin, josta koko temppelipalvelus oli esikuva.

Tämä kahdenvälisyys takaa sen, että kuka ikinä omalta osaltaan suostuu Jumalan ehtoihin, Jumalalla on lakisääteinen oikeus siunata häntä riippumatta siitä, miten lahjoitettuja varoja myöhemmin käytetään.

”Ja *siten* koetelkaa...” Tässä ei sanota *sitten*, vaan *siten*. Siis ei niin, että minä ensin annan, ja Jumala sitten, sen palkaksi, siunaa. Siunaus ei ole seuraus, vaan sisältyy itse antamiseen. Jumala pyytää kymmenyksiä näennäisesti itselleen, mutta me tarvitsemme antamista enemmän kuin hän saamista (Apt 17:25).

Tarvitsemme tajua siitä, että kaikki, mitä meillä on, koko elämämme, erityis- taipumuksemme ja -lahjakkuutemme, henkinen, fyysinen, sosiaalinen, emotionaalinen ja muu suorituskykymme –

kaikki edellytyksemme hankkia varoja – on lahjaa 100 %:sesti, ei vain 10 %.

Tarvitsemme huolettomuutta, jonka täysi luottamus Jumalaan antaa. Voimavarat, jotka muuten kuluisivat toimeentulosta murehtimiseen, vapautuvat johonkin hyödyllisempään.

Tarvitsemme kohteen kiitollisuudellemme. Kun koemme jotain hyvää, kun haltioidumme jostain, haluamme refleksiomaisesti jakaa sen jonkun kanssa. Kymmenykset, selkeämmin kuin muu hyväntekeväisyys, määrittelee kohteen ja sisältää molemminpuolisuuden, jos vain otamme Jumalan lupauksen tosissamme.

Tarvitsemme mielekkyyden tuntua sijoituksiimme. Tallettaessamme varoja Jumalan ”aarrekammioon” (Mal. 3:10) ei tarvitse pelätä arvonmenetystä. Maallisiin asioihin panostaminen saattaa joskus osoittautua virhearvioksi. Muihin tarkoituksiin annetut lahjoitukset voivat mennä korruptoituneen välikappaleen taskuun. Kymmenyksistä Jumala ottaa täyden vastuun jo annettaessa.

Ellemme oivalla tätä kymmenysten perimmäistä tehtävää, niistä voi tulla suorite. *Siten* emme koettele Jumalaa, vaan piiskaamme itseämme suorittamaan. Kuka sellaista jaksaa? – *SM*

En kuulu seurakuntaan. Olenko vapaa kymmenyksistä?

Seurakuntajäsenyys ei kuulu tähän, kymmenysasia on ratkaistava kahdenkesken Jumalan kanssa. Raamatun viimeisin sanoma annettiin, ”jotta seurakunnat saisivat tämän todistuksen” (Ilm. 22:16). Siitä voi päätellä, että Jumalalla on loppuun asti myös yhteisö, ja sillä on tietty tehtävä: ”Henki ja morsian (=seurakunta) sanovat: ”Tule!”” (Ilm. 22:17). Tähän työhön varoja tarvitaan. Jokaisella on vapaus valita, osallistuuko vai ei. Mutta Jeesus varmasti tiesi, mistä puhui sanoessaan, ettei neutraalia ei-kenenkään-maata ole (Luuk. 11:23). Aktiivinen asettuminen hyvän puolelle on aina pois pahan palveluksesta. Tuen epäminen hyvältä jättää kentän vapaaksi pahalle.

Onko pakko kuulua seurakuntaan

voidakseen maksaa kymmenykset?

Ei tietenkään – kymmenykset ovat aina Jumalan ja ihmisen välinen asia. Aina.

Onko väliä, minne kymmenykset tilitetään, jos tekee sen vilpittömän mielin, rakkaudesta, iloiten, vapaaehtoisesti? Kymmenysten kohdalla on osoite: ”jotta *temppelissäni* olisi ruokaa” (Mal. 3:10). Missä tämä temppeli on? Raamattu antaa tuntomerkkejä, millä perusteella etsiä: ”noudattavat Jumalan käskyjä ja uskovat Jeesukseen” (Ilm. 14:12). Ruokatesti: ”puhdasta Sanan maitoa” (1 Piet. 2:2). – *SM*

”En olisi koskaan pystynyt maksamaan kymmenyksiä elämäni ensimmäisestä miljoonasta dollarista, ellen olisi maksanut niitä ensimmäisestä palkastani, joka oli 1,50 dollaria viikossa.”

– John D. Rockefeller

KUVA: SINIKKA MAKIVIERIKKO

Uskontokasvatussihteeri **Pekka Yrjänä Hiltunen** analysoi suosittua mindfulness-trendiä, jonka juuret ovat buddhalaisuudessa: ”Mindfulness on onnistunut sekularisoimaan buddhalaisuuden pärjämisharjoitukseksi samoin kuin olemme onnistuneet tämänpuoleistamaan kristinuskon sosiaalieettiseksi ohjelmiksi.”

(P.Y. Hiltunen: ”Kristillistä mindfulnessia?” sakasti.evl.fi/sakasti)

Kun damaskolaiset viittaavat alkuseurakunnan uskoviin, he eivät puhu elämänhällinnan, tietoisien läsnäolon tai tietoisuustaidon taitajista, vaan niistä, ”jotka huutavat avuksi Jeesuksen nimeä” (Apt. 9:21). Mindfulness etsiyttää itseä itsestä. Jeesus sanoo: ”Jos joku avaa -- me aterioimme yhdessä, minä ja hän” (Ihm. 3:20).

Minun Seurakuntani – mitä se olisi?

Se olisi rakkautta ja välittämistä. Lämpöä ja suvaitsevaisuutta. Armoa ja armahdusta. Rehellisyyttä ja oikeudenmukaisuutta. Avoimuutta ja läpinäkyvyyttä. Hellyyttä ja huolenpitoa. Avointa syyliä ja sydämen avaruutta. Anteesiantoa. Inhimillisyyttä. Haurautta ja eheytymistä.

Aitoutta ja lapsen uskoa. Lohtuaa ja hoivaa. Toivoa.

Seurakuntani olisi kuin oikea pelastusvene – jokaisella penkkirivillä olisi aivot ja jokaisella veneessä istujalla oma paikkansa, oma osuutensa yhteisessä tärkeässä työssä.

Seurakuntani ei olisi merellä hallitsemattomasti kelluva lautta, joka tuulten sekä merivirtojen armoilla ajelehtisi. Se olisi rakkaudentäyteinen toimiva ja aktiivinen yhteisö, joka pelastaa veneeseen kaikki veden varaan joutuneet.

Se, että seurakunta olisi olemassa ja siellä olisi tarjota aivot ja vene, ei yksistään riittäisi. Jokaisella soutajalla olisi

aktiivinen omanlaisensa ja -näköisensä rooli, joka toisi ihmisiä seurakuntaan ja pelastukseen. Rooli, jossa jokainen soutaja, jokainen seurakuntalainen olisi onnellinen, levollinen. Sen vuoksi seurakunta olisi niin houkutteleva, että yksikään soutaja ei haluaisi jäädä kyydistä pois. Niin houkutteleva, että soutajat haluaisivat ystävänsäkin mukaan.

Pyhä Henki voimallaan liittäisi matkustajat tiiviisti yhteen antaen voimaa jatkaa vaellusta, ja lohtua kohdata elämän vastoinkäymiset, karikot.

Automaattipiloottina ja suuren linjan navigoijana Taivaan Isä ohjaisi pelastusveneen suunnan ja turvallisen reitin niin, että liian suuria kiviä eikä kallioita reitille osuisi.

Taivaan Isä käyttäisi juuri sitä merikarttaa, joka johdattaisi majakan valon opastamana matkustajansa lopulliseen turvaan, ikuisen kotisatamaan. Ihan jokaikaisen. Pienen ja suuren, sairaan ja ter-

KUVA: ARA MI MÄKVIKKO

*John Kabatt-Zinn,
Thic Nhat Than,
mahayana,
theravada, zen,
Satipattanasuttra,
dogmivapaa Buddha
– siinä eväät sen,
ken tasapainoisen
mielen tahtoo luoda
aivan omatekoisen...*

*Vai voisiko sen löytyä myös
pelastusveneestä,
”jossa jokaisella
penkkirivillä olisi aivot
ja jokaisella veneessä istujalla
oma paikkansa,
oma osuutensa
yhteisessä tärkeässä työssä”?*

veen, tohtorin ja työttömän, alkoholistin ja absolutistin, citysinkun ja peräkamarin pojan. Avarakatseisen ja ahdasmielisen. Ihan jokaikisen pelastusveneeseen matkustajan. Väriin, rotuun, aatteeseen katsomatta.

Merimatalla, väsymyksen hetkillä voisi lapsen lailla painaa pään vasten Isän turvallista olkapäätä, sulkea silmät ja antaa musiikin hoitaa ja lohduttaa kuormittunutta mieltä.

*Tuli kirkkoon mies ja lapsi,
he eteeni istuivat.
Kai tie oli pienelle pitkä,
oli kosteat kiharat.
Ei monta hetkeä hiljaa
tuo ollut pikkupää.
Oli paljon kyselemistä
ja paljon nähtävää.*

*Oli kauniit alttarikuvat,
monihaaraiset kynttilät.
Nuo kaksi puhuivat hiljaa
ja joskus hymyilivät.
Kovin kauan saarna kesti,*

*lapsi istui miettien
ja pienin, pehmein sormin
isän hihaa hyväillen.*

*Minä tahtoisin, isä, jo kotiin,
isä, minua väsyttää.
Hän nostaa pienet kasvat
ja huuli värähtää.*

*He lähtivät kesken saarnan,
minä loppuun asti jäin.
Sama hiljainen, arka
pyyntö nous’ syvältä itsestään:
Minä tahtoisin, Isä, jo kotiin,
Isä, minua väsyttää.
Soi kirkossa kiitosvirsi,
oli ulkona vehreää.*

Niin, mitä se Minun Seurakuntani siis olisi? Se olisi paikka, jossa tuon laulun lapsen lailla voisi turvallisesti kysellä, ihmetellä, olla väsynytkin. Samalla luotetaan siihen, että merimatka jatkuu oikeaa reittiä, oikeaan suuntaan, kohti kotisatamaa. Sitä, sitä se olisi. Se Minun Seurakuntani.
– Kaisa Salminen

Hän ei ole jättänyt antamatta todistusta itsestään.
Hän on tehnyt teille hyvää, hän on antanut vettä taivaalta
ja sadon ajallaan, hän on ravinnut teidät. – Apt. 14:17

Ehdottomat elinehdot

**Kunnioittaen yhden suomalaisen työtä sekä maanpuolustuksen että
Maan puolustuksen hyväksi annamme hänelle tilaisuuden palauttaa mie-
lemme joitakin perustotuksia, joista luonto ei neuvottele.**

”Elämää ylläpitävä energia tulee maapallolle auringosta. Auringosta virtaa jatkuvasti säteilyä avaruuteen, pieni osa siitä osuu maapallon pinnalle, ja tämän energian varassa täällä tapahtuu kaikki elämä.

Eliöistä vain vihreät kasvit pystyvät käyttämään hyväkseen auringon *säteilyenergiaa* ja muuttamaan sitä toisille eliöille ja viime kädessä myös ihmiselle käyttökelpoiseen muotoon. Säteilyenergian voimalla ja kasvien vihreän väriaineen, lehtivihreän, vaikutuksesta tapahtuu *luonnontalouden perustapah-tuma, fotosynteesi*, orgaanisen aineen muodostuminen vedestä ja ilmakehässä olevasta hiilidioksidista, jolloin samalla vapautuu happea.

Osa auringon säteilyenergiasta sitoutuu syntyneeseen orgaaniseen aineeseen *kemiallisena energiana*, sitä kasvi käyttää kasvuun ja muihin elintoimintoihinsa.

Orgaanisen aineen muodostumista epäorgaanisista lähtöaineista, hiilidioksidista ja vedestä, nimitetään luonnon perustuotannoksi. Vain pieni osa kasvin pinnalle tulleesta säteilyenergiasta, noin 1 %, sitoutuu perustuotannossa kemialliseksi energiaksi, muun osan heijastuessa takaisin tai muuttuessa *lämmöksi*, jota tarvitaan mm. veden haihduttamiseen kasvusta. Kasvin käyttäessä auringon energiaa hyötysuhde on siis varsin alhainen, parhaissakin tapauksissa vain 3-5 %. Mutta energiaa riittää. --

Sen sijaan erilaiset esteet voivat pidättää säteilystä niin paljon, että perille tuleva energia on riittämätön. -- ja vesistössä

voi perustuotantoa tapahtua vain valoisassa pintakerroksessa, jonka syvyys riippuu veden väristä ja sameudesta.

Kasvi käyttää fotosynteesissä sitoutunutta energiaa muiden elintoimintojensa suorittamiseen. Energia vapautuu hiilihydraattien vapautuessa hiilidioksidiksi ja vedeksi. Tapahtumasta käytetään nimitystä *hengitys eli respiraatio*.

Fotosynteesissä varastoidusta energiasta -- suurin osa on varastoituneena kasvin orgaanisissa aineissa, ja sitä energiaa käyttävät puolestaan hyväkseen vihreitä kasveja syövät eläimet tai kasvin kuoltua sen jäännöksiä hajottavat lehtivihreättömät mikrobit.

Nämä eliöt, jotka siis elävät luonnon perustuotannon varassa, muodostavat *tuotantoketjun* toisen *portaana*. Tässäkin vaiheessa suurin osa energiasta, jopa 90 %, tulee käytetyksi ”polttoaineena”, ja pienempi osa varastoituu kuluttajaorganismin solukoihin uusina orgaanisina aineina. Tuotantoketjussa on usein kolmas ja jopa neljäskin porras. Petoeläimet syövät kasvinsyöjäeläimiä ja suuremmat pedot syövät pienempiä.

Jokaisessa portaassa osa energiasta muuttuu lämmöksi, osa orgaanisista aineista hajoaa perusosiinsa hiilidioksidiksi ja vedeksi, ja osa energiasta siirtyy seuraavaan portaaseen. --

Näin energia, joka perustuotannossa sitoutuu orgaaniseen aineeseen, virtaa portaittain läpi koko järjestelmän ja tulee vähitellen loppuun käytetyksi, kunnes kaikki on muuttunut lämmöksi. Osa tosin saattaa säilyä varastoituneena vuosisimiljoonia. Vuoriöljyn ja kivihiiilen va-

Kolmessa sodassa taistellut professori Peitsa Mikola (1915-2017) taittoi koko elämänsä peistä myös luonnon ja Suomen metsien puolesta.

rastoitunut energiakin on aikanaan tullut auringon säteilynä maan pinnalle, jossa vihreät kasvit ovat sen solukoihinsa varastoineet.

Tämän tuotantoketjun renkaana on myös ihminen. Hän voi käyttää ravinnokseen perustuotantoa, siis lehtivihreallisia kasveja, jolloin hän on toisen portaan kuluttaja, mutta lihaa tai muita eläintuotteita syödessään hän osallistuu energian kulutukseen vasta kolmannessa tai neljännessä portaassa. Ihmisen kuoltua mikrobit käyttävät loppuun senkin kemiallisen energian, mitä hänen ruumiinsa orgaaniset aineet vielä sisältävät.”

– Peitsa Mikola

Lähde: Haapanen, Mikola, Tenovuo: *Luonto ja luonnonsuojelu* (Otava 1977), s. 30-34

”Itse hän antaa kaikille elämän, hengen ja kaiken muun.

– Apt 17:25

Mitä tekee ihminen?

”Onkin sanottu, että jokainen kulttuuri maapallolla on noussut kukoistukseen viljavalla ja tuottavalla maaperällä runsaiden luonnonvarain turvin ja rappeutunut ja tuhoutunut jättäen jälkeensä tyhjiin imetyn, eroosion syövyttämän ja viljelykelvottoman maan.”

”Teknologian aikakausi on häviävän pieni murto-osa ihmiskunnan historias- ta, mutta se on ennättänyt lyhyenä ai- kana suuresti muuttaa koko maapallon elollista pintakerrosta eli biosfääriä.

Tekninen vallankumous, jonka vä- lillistä seurausta on myös väkiluvun nopea kasvu, vasta on nostanut ympä- ristön pilaantumisen polttavaksi päivän kysymykseksi, joka, **ellei sitä pystyt- ä onnellisesti ratkaisemaan, uhkaa koko ihmiskunnan tulevaisuutta.”**

– Peitsa Mikola

Lähde: Haapanen, Mikola, Tenovuo: *Luonto ja luonnonsuojelu*, (Otava 1977) s. 91

Routa renkinä

Ilmasto lämpenee. Hyvä, säästyy energiaa, sanot. Mutta ei maa yksin lämmöstä elä – routa rukiille pellot petaa.

KUVA: SINIKKA MAKIVIERIKKO

”Nälänhätää monin paikoin...” ennustaa Sana. Ehditäänkö kehittää uudet viljelylajit ja -tavat, jotka sopivat uuteen ilmastoon?

Routa palvelee ekosysteemiä. Erityisesti savinen maa hyötyy roudan vaikutuksista. Kun maa jäätyy ja taas sulaa, se murtaa saven rakennetta. Mururakenne tekee maasta helposti muokattavaa ja takaa kasville hyvät juurtumisolosuhteet. Juuriston ympärille syntyy sopivasti tilaa vedelle ja ilmalle.

Vedessä likoava savi menettää mururakenteensa. Mururakenteen katoamisella on negatiivisia vaikutuksia: kun märkä savi kuivuu, siitä tulee tiivis ja kova kuin betoni. Se ei helposti muokkaudu millään välineellä tai menetelmällä. Sulassa maassa lumipeitteen alla muhivat sienitaudit, lumihome ym. Tuholaisten torjuntatarve kasvaa, tarvitaan uusia torjunta-aineita. Roudattomuus merkitsee myös ravinteiden ja kalliiden lannoitteiden valumista märiltä, pelloilta vesistöihin. Tuotantokustannukset kasvavat. Ruoan hinta nousee... Routa kiltti, auta!

Lähde: Yle 3/1 2018: ”Roudan puute tiivistää pellon kovaksi kuin betonin..”
– Muok. & lyh. sm

10 x Sibelius

– konsertti Tukholman suomalaisessa adventti-kirkossa 2.12.2017

Bassobaritoni
Rolf Bromme, pianisti
Anouchka Mukherjee

KUVA: ARAM MAKI/VERIKKO

Sotavuosina 1939-1944 Suomesta evakuoitiin noin 70 000 lasta Ruotsiin. Lastentarhanopettaja **Maija-Liisa Sauro** Tampereelta oli yksi monista lasten saattajista. Eräällä tällaisella saattomatkalla hän tapasi Halmstadissa herran nimeltä **Bertil Svensson**, joka sattui olemaan **Rolf Brommen** eno. Enon toimesta neiti Saurosta tuli rouva Maija Svensson. ”Maijätäti”, lahjakas amatööripianisti, tutustutti Rolfin ”Ristilukki”-lauluun ja sitä tietä **Jean Sibeliuksen** (1865-1957) musiikkiin.

Laulun ruotsinkielinen versio, ”Korsspindeln”, kuultiin myös Tukholman konsertissa. Kun Rolf – ohjelma-lehtisestä poiketen – lauloi ”Finlandia”-hymninkin, vieläpä suomeksi, yleisö oli ”myyty”. Laulua toivottiin heti perään ruotsiksi, mutta konsertissa sitä toivetta ei voitu toteuttaa. Se löytyy kuitenkin Rolfin cd:ltä *And bright blows the broom* (Nosag CD 224, myynti: Naxos Sweden). Levyllä on ”Finlandian” ja ”Korsspindelin” lisäksi pari muutakin Sibeliuksen laulua.

Pianisti **Anouchka Mukherjee** edesauttoi säestyksellään toteuttamaan Sibeliuksen intention *musiikin* ensisijaisuudesta, vaikka lauluissa oli ne sanatkin. Sibeliuksen väitti, ettei hän ole ”kirjallinen” muusikko. ”Minulle musiikki alkaa siitä, missä sanat loppuvat.”* Finlandia-hymniäkään hän ei tarkoittanut laulettavaksi. Mutta juuri laulut ovat taanneet hänelle paikan myös niiden sydämessä, jotka eivät klassista musiikkia muuten harrasta.

Konsertin päätösnumero, joululaulu ”En etsi valtaa loistoa”, on mitä suurimmassa määrin myös adventtilaulu, paljon suuremman adventin kuin joulunalusviikot: ”Sua halajan, Sua odotan, Sä Herra maan ja taivahan!” Ruotsinkielinen teksti suorastaan pyytää: ”Min Herre och min Konung, kom!”

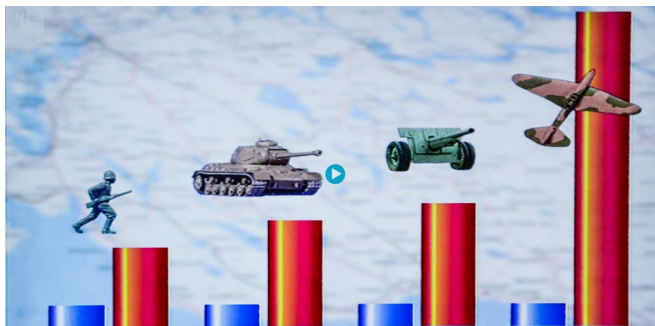
Äidinkielenään ruotsia puhunut ”Janne” on kelpuutettu kolmen suuren Suomi-S:n joukkoon: Sisu, Sauna ja Sibelius. Vaikka Sibelius ei suoraan lainannut kansanmusiikkia**, hän tiivistä suomalaisuuden sävelkieleensä siinä määrin, että ulkopuolinenkin sen havaitsee. ”En tiedä ketään toista säveltäjää, joka olisi niin täydellisesti identifioitunut synnyinmaahansa kuin Sibelius”, kirjoittaa **Michael Scott Rohan** *BBC Music* -lehdessä (February 2015).

Suosiesta päätellen ”suomalaisia” on rajojen ulkopuolella enemmän kuin rajojen sisällä (Suomen väkiluku syysk. 2017 ennakkotilaston muk.: 5 509 984).

Yksi tällainen ihailija oli Sibeliuksen hyvä ystävä, brittisäveltäjä **Ralph Vaughan Williams** (1872-1958), joka kunnioitti suomalaista kollegaansa omistamalla tälle 5. sinfoniansa. Rolf toi ystävykset yhteen konsertissa laulamalla muutaman laulun häneltäkin. Hyvin sopivat vieläkin samalle areenalle. – *SM*

*) Lähde: *Kim Borg singt Lieder von Jean Sibelius -levyn* kansiteksi, Deutsche Grammophon Gesellschaft, LP v. 1958, uusio-cd v. 2007).

**) ”Soi kunniaksi Luojan” muistuttaa osin ”Säkijärven polkkaa” hidastettuna, mutta virsi sävellettiin 1897, polkka tuli tunnetuksi 1930-luvulla.

Voimasuhteet

”Suomi on hyvä maa, sitä kannattaa puolustaa”, sanoi Adolf Ehrnrooth. Se tehtiin, vaikka voimasuhteet olivat hieman epätasaiset.

KUVA: SINIKKA MAKIVERIKKO

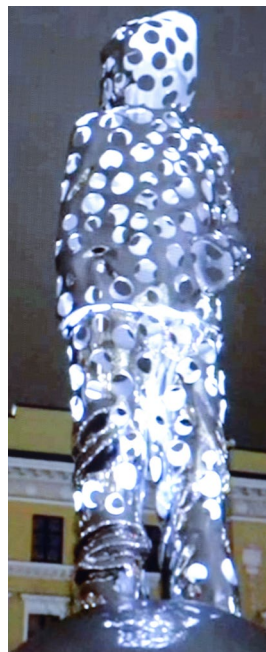
Betlehemin tähti

Betlehem-tykit (Russarö, Suomenlahti) vastasivat talvisodan ensimmäisestä torjuntavoitosta 1.12.1939 karkotettuaan venäläisen laivasto-osaston avaamalla tulen 24 km:n päästä.

”Valon tuoja”

Talvisodan muistomerkki Helsingin Kasarmitorilla. Tekijä: Pekka Kauhanen. Paljastustilaisuudessa 30.11.2017 sisäinen valo lumipukuiseen sotilaan uumenissa ei ollut vähällä syttyä. Rauhan-Nobelistina ex-presidentti **Martti Ahtisaarella** oli malttia odottaa...

Suomi100 taivaalla

Itsenäisyyspäivän paraati 2017 – Ilmavoimien muodostelmalento.

100 lippua

Eikä yhtään ilmaista. Kuitenkin itsenäisyyspäivänä 2017 Helsingissä niitä varastettiin kiinteistöjen tangoista kymmeniä ja poltettiin. Jollain oli varaa...?

Rautavaara kävi ”jaakobinpaininsa” enkelin kanssa 8-9-vuotiaana unessa. Suuri, tumma enkelihahmo otti hänet syliinsä. Pelossaan hän rimpuili kaikin voimin irti päästäkseen. Siihen hän aina heräsi. Vasta kun hän lakkasi pyristelemistä vastaan, painajaiset loppuivat. Hänelle enkelit eivät olleet ”yöpaitaan puettuja blondiineja”, vaan ”voimakkaita mieshahmoja, jotka saivat asioihin vauhtia”.

Sangen raamatullinen käsitys (Ps. 34:8; 103:20; Hepr. 1:7, 14). Puvun väri, missä se mainitaan, on valkoinen (Joh. 20:12; Apt. 1:10), mutta aina ulkoasua ei kuvailla lainkaan (Tuom. 6:11-22; Luuk. 1:26-38). Yhteistä näyttää olevan ihmishahmon kaltaisuus.

Omaa valoa Sibeliuksen varjossa

Samana vuonna kuin Sibelius kuoli (1957), Sibelius-akatemiasta valmistui **Einojuhani Rautavaara** (1928-2016), sittemmin kansainvälisesti tunnetuin ja eniten esitetty suomalainen säveltäjä Sibeliuksen jälkeen.

”Soitto on suruista tehty.” Rautavaaran isä kuoli pojan ollessa 10-vuotias, äiti muutamaa vuotta myö-

hemmin. Rautavaaran äitinsä muistolle omistama *A Requiem in Our Time* (1953) sai luultavasti Sibeliuksen suosittelemaan apurahan myöntämistä nuorelle lahjakkuudelle Yhdysvalloissa opiskelua varten. Opinnot jatkuivat Saksassa ja Sveitsissä. Lapissa ja Limingan soil-la oppimestarina olivat linnut. Teoksessa *Cantus*

Arcticus orkesterin ohella soi oikeat lintujen äänet. Jos Sibelius kuvasi fiktiivistä Tuonelan joutsenta musiikin keinoin, Rautavaara käytti oikeaa joutsenta (ja paria muuta lintua) musiikin keinona.

Unet, näyt ja enkelit eivät kuulosta nykysäveltäjän eväiltä, mutta enkeleitä vilisee useiden teosten nimissä (*Angels and Visita-*

tions, *Angel of Light, Angel of Dusk*).

Uskonto, jonka hän **Friedrich Schleiermache-ria** lainaten määritteli äärettömyyden tajuksi ja siihen mieltymykseksi (Sinn und Geschmack fürs Unendliche), näyttäytyy kautta linjan laajassa tuotannossa (11 oopperaa, 8 sinfoniaa, kuoroteoksia, kamarimusiikkia, konsertoja eri soittimille ja laulusolisteille jne).

Rautavaara ”rakasti” työtään. Hän olisi säveltänyt niin kuin sävelsi, vaikka kukaan muu ei olisi sitä arvostanut. (Niin tekee eräs suurempikin Luoja asioita – itsensä tähden. (Hoos. 14:5; Jes. 48:9, 11).

Rautavaaran mielestä säveltäjän ei pidä seurata aikaansa, sillä silloin hän kulkee jo lähtökohtaisesti

siitä jäljessä. Oppilailtaan hän edellytti omaa visiota. Ellei tiedä, mitä taiteellaan haluaa sanoa, ei tekniikoistakaan ole apua.

”Tekhää musiikkia, mistä itse pidätte”, hän ohjeisti – ja eli niin kuin opetti: valtavirrasta poiketen, yksittäisiin koulukuntiin sitoutumatta, omaa tietään kulkien. Vaikka tietyt musiikin keinot (sarjallisuus, 12-säveljärjestelmä, symmetria ym.) ohjasivat rakenteita, ”kaikesta, mihin hän koski, tuli Rautavaaraa”, kuten säveltäjä **Olli Kortekangas** oppi-isäänsä muistelee. Olisipa suuremman Luojan kosketus meihin nähden yhtä leimavaa!

Rautavaara oli herättänyt kansainvälistä huomiota jo 1953 säveltämällään *A Requiem in Our Time*

voittamalla sillä USA:ssa järjestetyn sävellyskilpailun, ja tunnustusta oli tullut pitkin matkaa, mutta ratkaiseva kansainvälinen läpimurto tapahtui 1990-luvulla. ”Sibeliuksen varjosta”, josta suomalaiset säveltäjät puhuvat joskus hieman katkeraan sävyyn, Rautavaara työsti esiin oman visionsa, oman valonsa, joka puolustaa paikkaansa omilla ehdoillaan.

Sinfonioista viimeiseksi jäi n:o 8, *Matka* (1999). Oma vaellus oli päättyä jo vuonna 2004 vakavaan sairauteen (aortan repeämä), mutta hän sai vielä 12 vuotta jatkoaikaa, jona Sini (puoliso v:sta 1984), ”elämän palauttaja”, toimi omaishoitajana.

27.7.2016 taival lopullisesti katkesi leikkauksen jälkeisiin komplikaatioihin. Sitä ennen hän ehti kuitenkin oppia ”ymmärtämään” niitäkin kokemuksia, jotka liittyivät myrskysisään ensimmäiseen avioliittoon **Mariaheidin** (o.s. **Suovanen**) kanssa.

– Ikäviä asioita. Mutta kun niihin saa etäisyyttä, voi ymmärtää syitä, miksi asiat ovat menneet, niin kuin ovat menneet.

Itse elämästä 87-vuotias maestro tiesi vuonna 2015 sen verran että...

– Se on parhaimmillaan juuri nyt! – *SM*

KOIVA: SINIKKA MARVIKIRKKO

Suomen kansallislintu, laulujoutsen, esiintyy äänenä teoksessa Cantus Arcticus. Kuvassa kyhmyjoutsen.

LÄHTEITÄ: Olli Kortekangas: Einojuhani Rautavaara 1928-2016
Tuomas Pelttari: Sydänten säveltäjän, suuren maestron Einojuhani Rautavaaran (1928-2016) musiikki jää elämään
Juha Vuohelainen, Pia Parkkinen: Einojuhani Rautavaaran huomasi jo Sibelius
Kalevi Aho: ”Hänen kuolemansa jättää nykymusiikkiimme hyvin suuren, Rautavaaran kokoisen aukon”
Ville Komppa: Einojuhani Rautavaara kertoo musiikistaan Iltasanomat 31.7.2014
Wikipedia: Einojuhani Rautavaara ym

Elämäkertoja mm. *Omakuva* (itse kirjoitettu) *Tulisaarna* (Samuli Tiikka-ja, 2014) ei ole käytetty, mutta suosittelään kiinnostuneille.

Musisointi edistää yhteenkuuluvuutta? Kapellimestari Daniel Barenboimin West-Eastern Divan -orkesterissa Lähi-idän eri maista olevat muusikot soittavat rinta rinnan, vaikka rinnakkainelo valtioiden välillä ei ole aina kovin rauhanomaista.

KUVA: AFRAM/MAKVIERIKKO

Päivi Vartija, sellisti Golondrian Janke. Taidekappeli, Turku.

Musiikki muovaa aivoja

Musiikin harjoittaminen sellaisenaan – perintö- ja ympäristötekijöistä riippumatta – muuttaa aivoja, väittää pianisti ja neurotieteen tutkija, professori **Fredrik Ullén** (Karolinska Institutet). Se on nyt ensi kertaa pitävästi todistettu laajas-aksosostutkimuksessa, johon tietoja kerättiin 11000 henkilöltä.

Kaksospareista toinen jatkoi soittamista aikuisikään asti, toinen lopetti. Valtaosalla soittamista jatkaneilla olivat aivoissa mm. motoriikkaa säätelevät alueet, osa kuulojärjestelmää sekä selkäytimestä sormiin johtavat, sormenliikkeitä kontrolloivat, hermoratat selvästi paremmin kehittyneitä. Musiikin harjoittaminen muokkaa konkreettisesti aivoja vielä aikuisenakin, joten sitä kannattaa harrastaa, vaikka ei Mozart olisikaan.

Mutta onko musiikin lajilla väliä? Ullénin johdolla tohtoriksi väitelleen **Ana Luisa Pinhon** ammattipianisteja koskeva tutkimus yllätti. Improvisaatiotehtävässä klassisen musiikin pianistin aivoissa aktivoitui otsalohko ja päälakilohko (joissa mm. työmuisti, keskittymiskyky, kontrolli), kun se jazzmuusi- kolla näytti olevan kokonaan pois päältä. Musiikinopettajamme **Samuel Jalkanen** tiesi jo muinoin 1960-luvulla, että jazzin lähde on alitajunnan aistillisemmissä kerroksissa, minkä vuoksi se ei hänen mielestään soveltunut hengellisiin yhteyksiin.

Nykyisin jazzia kuulee kirkoissa hyvinkin usein. Mutta onko järjellistä jumalanpalvelusta kytkeä järki pois ja antautua ”automaation” valtaan, kuten jazzmuusikot kokeessa aivokuvannuksen perusteella? Miten Jumala ja kontrolloimattomat herätteet kommunikoivat keskenään? Entä kuulija?

Musiikkia kuunnellessa välitön stimulaatio tapahtuu kuulolimen kautta, mutta musiikin kulun seuraamisessa ja ymmärtämisessä otsalohkojen etuosa on tärkeä. Taaempana otsalohkossa aktivoituu motorinen alue. Musiikki, josta pitää, hivelee mielihyvakeskusta. Muistot ja assosiaatiot heräävät (”Så bygger musiken om våra hjärnor,” DN 20.2.2017).

Juuri siitä syystä ei ole yhdentekevää, millaista musiikkia kirkossa esitetään. Sanat voivat olla hengelliset, mutta jos musiikki muuten jäljittelee jotain muuta (rock, pop, iskelmä, rap tms), nämä miellelyhtymät voittavat verbaalisen viestinnän.

Ylimääräisen ja vaarattoman dopamiiniannoksen voi saada laulamalla kuorossa. Siitä nautiskelee säännöllisesti yli 600000 ruotsalaista. Tästä ”addiktiosta” on vain positiivisia seurauksia niin yksilölle, yhteiskunnalle kuin sadoille seurakunnille.

– SM

Kevään vierailijoita 2018

20/1 *Per Bolling* 3/2 *Heikki Luukko*,
17/3 *Ardavast Restouni* (armenial. ryhmästä)
14/4 *Taisto Hillberg* 20/5 *Kai Årasola*

Paikka: Olof Palmes gata 25, 1. krs., Tukholma.
Tiedustelut: siht. *Tuulikki Hagström* **08-500 81 907**
Seuraa ilmoituksia: *Ruotsinsuomalainen-lehti*, s. 3
Kotisivu: www.ylasali.se
Vierailijoiden puheet kuunneltavissa kotisivulla.
Saatavana myös **cd-tallenteina**, puh. **08-500 81 907**

#metoo #youtoo

Ruotsia on syksyllä 2017 ravistellut ennennäkemätön seksuaalista häirintää vastaan suunnattu #metoo-kampanja. Syyllinen: mies. Feministit väittävät, että miesten sopimaton käytös johtuu patriarkaalisista valtakenteistä. Historian professori **Yvonne Maria Werner** näpöyttää, että juuret ovat 1960-luvun lopun ”vapaan rakkauden” ideologiassa. Naisille tuli uusi normi: olla aina käytettävissä.

100 vuotta sitten **Julia Sucksdorff** siteerasi kirjassaan *Kärlek och lycka* **W. Foersteria**. Tämä piti ”pahimpana pyövelinvaltana” sitä, että sukupuolimoraalia koskevan yleisen mielipiteen määräävät ”koneelliset aisti-ihmiset, viettiensä orjat, joilla ei ole mitään hengellistä kunniantuntoa hillitsemässä seksuaalisten paineittensa valtaa” (s. 32). Julia itse jatkaa: ”On pyrittävä kasvattamaan sellaista jaloa miehekkyyttä, joka omaa lujuuatta hillitää itsensä, tunteensa, tahtonsa, katseensa, tekemisensä. Miehinen mies on ritari ei ainoastaan ulkoiselta vaan myös sisäiseltä olemukseltaan” (s. 111). Milloin viimeksi tämä on ollut miesten normi?

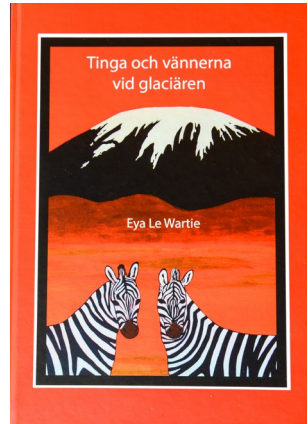
#metoo-kampanja on Wernerin mukaan yksipuolisesti esittänyt naisen viattomana uhrina. Hän muistuttaa, että naisetkin käyttävät seksiä vallan välineenä etuja saadakseen, jopa kostotarkoituksessa. Mitenkään uhreja vähättelemättä Werner ehdottaa miehille omaa #metoo-kampanjaa (SvD 31.12.2017). Sen kampanjan nimeksi tuskin tulisi kuitenkaan #metoo. Miehen lienee helpompi syyttää naista suoraan: #youtoo (sinäkin), kuin julkisesti tunnustautua uhriksi. – SM

Pahoittelemme suuresti

lehden poikkeuksellista viivästymistä. Syynä sarjassa tulleet ”poikkeamat” toimitusportaan terveydentilassa. Mutta valoa kohti taas mennään! – *Toimitus*

YLÄSALI on Tukholman suomalaisen adventtiseurakunnan yhteyslehti, johon kuka tahansa voi lähettää kirjoituksia. Kunkin jutun sisällöstä vastaa kirjoittaja. Toimituksella on oikeus muokata tekstiä.

SRK:N VASTAAVA: **0176-124 05**
Eeva-Liisa Vihermä
SIHTEERI: **08-500 81 907**
Tuulikki Hagström

LASTENKIRJA

Eya Le Wartie:

Tinga och vännerna vid glaciären

39 sivua, koko A4 sidottu, kovakantinen

Hinta 125 kr/kpl

+postikulut 60 kr/kirja

350 kr/3 kpl

Tilaukset:

puh. +46-70-660 69 91

e-mail:

eyalewartie@gmail.com

Postiosoite:

ARTEW AB

Eya Le Wartie

Västerbo 65

816 940 OCKELBO

**Nyt myös
suomeksi ja
englanniksi!**

Joulunvietto – taitolaji

HORISONTTI

Näin on taas satavuotias Suomikin nuortunut kuin lapsi leikkimään. Pikkujouluna joiltakin meni överiksi, muutamalta lähti lapasesta, toisilta karkasi mopo, jonkun filmi meni poikki – eduskuntatalossa, missä yöllä väkisin pussatun kansanedustajan huuli oli vielä aamulla turvoksissa, ja häneen kiinni käynyt kansanedustaja joutui anelemaan anteeksi. Median virolainen ykkössuosikki nousi Suomessa otsikoihin pikkujoulukomentillaan: keran vuodessa saa ”antaa mennä” eli olla uskonon.

KUVA: SINIRUKKA MAKVERIKKO

Tulevat mieleen lapsuuden pikkujoulut, joiden joulunäytelmää oma äitinkin oli ohjailemassa. Humala tai uskottomuus ei kuvioihin kuulunut. Uskottomuutta pahimmillaan taitaa silti olla joulunviettomme maallistuminen, kaupallistuminen, hälinöityminen ja riettaantuminen. Pakanallisuus on syvällä joulun juurissa. Lapsi hylättiin hankeen jo vuosia sitten. Pohjolan nykyjoulu muistuttaa yhä enemmän roomalaista *saturnalia*-juhlaa tai pohjoisten kansojen keskitalven *yule*-juhlaa, josta joulumme on nimensäkin saanut.

Mitä tehdä? Joulunvietto vaikuttaa kysyvän taitoa. Yksi keino on erottautua joukosta ja viettää joulu omalla tavallaan, kristillisemmin. Tai lähteä jouluksi ympäristöön, jossa juhla on säilyttänyt enemmän kristillistä sisältöään. Teneriffalla, jossa tätä kirjoitan, humua on selvästi vähemmän ja sisältöä enemmän.

Jeesus syntyi mitä ilmeisimmin syksyllä, mutta juhlan syy on toki tärkeämpi kuin ajankohta. Jumalan ilmestyminen ihmiseksi keskellemme on aina ja kaikkialla riemun aihe. Ensimmäisestä joulusta Luukas kertoo, että enkelien ja paimenten lisäksi ylistykseen osallistui ”suuri joukko taivaallista sotaväkeä”. Jatketaan uljasta perinnettä ja riemuitaan mukana.

– Ari Laitinen